

Άτομο – Πρόσωπο

του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ναυπάκτου & Αγίου Βλασίου κ. Ιεροθέου.

Πολλοί ισχυρίζονται ότι ο χώρος της εφημερίδας δεν προσφέρεται για αναλύσεις φιλοσοφικών και θεολογικών εννοιών. Και αυτό γιατί ο σύγχρονος αναγνώστης θέλει να διαβάσει βιαστικά και ενδιαφέρεται να ενημερωθεί για τα γενικότερα ζητήματα και τις ειδικότερες εργασίες σε όσο το δυνατό συντομότερο χρονικό διάστημα. Όμως, πιστεύουμε ότι, όπως έχει λεχθεί, αυτός που ενδιαφέρεται για την δημοκρατία επιδιώκει πρώτιστα να ανεβάσει το επίπεδο του λαού. Να τον κάνει να ενδιαφέρεται όχι μόνον για τα οικονομικά του ζητήματα, αλλά και για τα λεγόμενα υπαρξιακά, να τον βοηθήσει να μη διαβάσει βιαστικά και επιπόλαια, αλλά βαθειά και συστηματικά. Έτσι το θέμα που ήθελα να θίξω στο μικρό αυτό σημείωμα εντάσσεται στην προοπτική να δει τη διαφορά μεταξύ του ατόμου και του προσώπου. Ξέρω πολύ καλά ότι επιχειρώ δύσκολο εγχείρημα μέσα στα στενά πλαίσια ενός άρθρου. Θα αρκεσθώ στην παρουσίαση της βασικής πλευράς του θέματος.

Δυστυχώς, όπως παρατηρώ, αγνοείται επιμελώς η έννοια του προσώπου και ταυτίζεται ή συγχέεται με το άτομο. Μιλάμε για πρόσωπα και αναφερόμαστε σε άτομα. Δεν έχουμε την δυνατότητα να ξεχωρίσουμε το άτομο από το πρόσωπο γιατί ολόκληρος ο δυτικός πολιτισμός είναι ατομοκρατικός, δεν προϋποθέτει την κοινωνία της σχέσης. Αυτό φαίνεται στο γεγονός ότι οι δυτικοί δεν μπορούν να καταλάβουν και να ερμηνεύσουν

το πρόσωπο, όπως το ανέπτυξε η Ορθόδοξη Παράδοση και όπως εν πολλοίς το παρουσιάζει η σύγχρονη φιλοσοφία. Μπορούμε όμως να δούμε αυτήν την διαφορά μεταξύ του ατόμου και του προσώπου σε δύο γενικά σημεία.

1. Το άτομο εκλαμβάνεται με την βιολογική και αριθμητική έννοια. Μετράμε απλώς τους ανθρώπους σε συγκεκριμένο χώρο. Ο άνθρωπος με άλλα λόγια γίνεται μια απλή μονάδα μετρήσεως. Ισχυριζόμαστε ότι στην τάδε ομιλία υπήρχαν τόσα άτομα ή το αυτοκίνητο είναι χωριτικότητα τόσων ατόμων. Μετράμε τους ανθρώπους χωρίς να υπολογίζουμε την ιδιαιτερότητά τους.

Το πρόσωπο όμως δεν μετριέται έτσι. Νοιώθουμε το πρόσωπο σαν κάτι το ιδιαίτερο. Βλέπουμε τον ιδιαίτερο τρόπο ύπαρξης. Είναι αυτό που λέμε προσωπικότητα. Δεν κάνουμε απλώς μια φιλανθρωπική εργασία με το να παρέχουμε 50 πιάτα φαγητό σε ισάριθμους ανθρώπους, αλλά παράλληλα βλέπουμε και τον ιδιαίτερο άνθρωπο με τα ιδιαίτερα προβλήματατά του. Το πρόσωπο έχει αυτοσυνειδησία και ετερότητα. Με άλλα λόγια δεν υποτάσσεται σε μια μάζα, γνωρίζει καλά τον εαυτό του και συγχρόνως ξεχωρίζει από τα άλλα πρόσωπα. Δυστυχώς στην σημερινή κοινωνία θεωρούμαστε και θεωρούμε τους άλλους σαν άτομα, μάζα, νούμερα, ώστε ένας σύγχρονος νέος να γράφη: «Στα μεγάλα νοσοκομεία ο άνθρωπος γίνεται σφαχτάρι, στους καταλόγους του στρατού, της αστυνομίας, του ΟΤΕ νούμερο, στις εκλογές ψήφος, στην οικονομία εισόδημα κατά κεφαλή, στην Τράπεζα αριθμός κατάθεσης, στο ποδόσφαιρο, στο μιούζικαλ και στα πορνογκακαστερικά έργα εισιτήριο... Έτσι ο άνθρωπος παύει να νοιώθει άνθρωπος, γίνεται περισσότερο ένα εργαλείο στα χέρια του κράτους, της βιομηχανίας, της επιστήμης... Κάθε λογής εξουσία έπεσε πάνω μας για να μας αποκάμει εαυτούληδες. Η δουλειά μας, η οικογένειά μας, το σπίτι, η καλοπέραση, το ταξίδι, οι διακοπές και μετά δυο μέτρα γης... Λέει κάπου ο Κώστας Αξελός γι' αυτό: Σήμερα οι άνθρωποι έπαψαν να πεθαίνουν, ψοφάνε. Με λίγη κωμικοτραγική διάθεση θα λέγαμε για τον σημερινό πολιτισμό της καταναλωτικής κοινωνίας και των οραμάτων ευτυχίας ότι είναι πολιτισμός των ψοφισμών, όχι των πεθαμένων...».

2. Το άτομο συνδέεται στενά με τον εγωισμό, είναι κλεισμένο μέσα στην φυλακή του εαυτού του. Δεν βλέπει τίποτε πέρα από αυτό και την οικογένειά του. Προβάλλει τον εαυτό του και επικεντρώνει την προσοχή των άλλων σ' αυτό.

Το πρόσωπο όμως είναι ακατάληπτο και ακατανόητο χωρίς την αγάπη, την ουσιαστική κοινωνία με τους ανθρώπους. Το πρόσωπο βγαίνει από τον εαυτό του, αγαπά, κενούται, προσφέρεται στον άλλο, θυσιάζεται. Ζη την καθολικότητα, το δράμα όλης της οικουμένης.

Λυπάμαι γιατί δεν μπορώ να κάνω μεγαλύτερη ανάλυση και να αναπτύξω περισσότερο το θέμα μου. Πάντως έχουμε σήμερα ανάγκη από πρόσωπα. Είναι ένα από τα μεγαλύτερα και ουσιαστικότερα αιτήματα της ψυχής μας. Να θεωρούμε τους άλλους όχι άτομα-νούμερα, αλλά πρόσωπα. αυτό θα γίνη όταν εμείς από άτομα μεταμορφωθούμε σε πρόσωπα.

«Ποιότητα Ζωής» - Αθήνα Μάιος 1985

Πηγή : www.impantokratoros.gr